

## XIV. Kaasulaitos.

Helsingin kaupungin Valaistuslaitoksen hallituksen kertomus Helsingin kaupungin Kaasulaitoksen hallinnosta ja käytöstä vuonna 1908 oli seuraavansisältöinen:

### Yleiskatsaus.

Kaasunkulutus Helsingissä on vuonna 1908 ollut 4,274,210 m<sup>3</sup>, 3,523,330 m<sup>3</sup> vastaan vuonna 1907. Kaasunkulutus on siis lisääntynyt 750,880 m<sup>3</sup> tai laskettuna prosenteissa edellisen vuoden kulutuksesta 21.31 %. Tämä suuri lisäys johtuu pääasiallisesti siitä, että kaasun käyttö keitto- ja lämmitystarkoituksiin on yhä kasvanut, mutta tuntuvasti se riippuu myöskin siitä, että painesuhteet kaupungissa ovat uusien pääjoh-tojen viime kesänä tultua lasketuiksi melkoisesti parantuneet.

Suurin kulutus päivää kohti nousi 21,290 m<sup>3</sup>:iin, 17,090 m<sup>3</sup> vastaan vuoden 1907 suurimpana kulutuspäivänä.

Kivihiihikaasulaitoksessa on suurin kaasunvalmistuksen määrä päivässä ollut 20,550 m<sup>3</sup>, 16,040 m<sup>3</sup> vastaan vuonna 1907. Tämä tuotannon lisäys on käynyt mahdolliseksi sen kautta, että kesällä on rakennettu kolme puoligeneraattoriuunia ja uusi kaasukello Runebergkadulla on valmistunut.

Kaasukellon rakentamistyöt on suoritettu erityisesti niitä jouduttamalla, mikä kävi välttämättömäksi sen johdosta, että päätös kaasukellon rakentamisesta tehtiin niin myöhään. Vuoden alkaessa jatkuivat vielä altaan louhimistyöt. Jotta allas voitaisiin saada valmiiksi kevääksi, oli pakko suorittaa betongityöt siten, että altaan yli rakennettiin lämmitettävä katos. Huolimatta sattuneesta sementtityöntekijäin lakosta ja siitä, että perustuksen valmistuminen sen johdosta myöhästyi, oli rakennus kuitenkin katon alla jo elokuun 13 päivänä. Kahdeksan viikkoa myöhemmin oli kaasukello valmiiksi paikoilleen asetettuna ja 11 päivänä lokakuuta se voitiin ottaa käytäntöön.

Kehäjohdon kustannusten vähentämiseksi johdettiin se Punanotkon kautta eikä, kuten alkuaan oli suunniteltu, Tarkka-ampujakadun alitse. Kun edelleen oli päätetty johtaa vastainen painejohto Töölönlahden ympäri, on voitu luopua I. Henrikinkadun ja kehäjohdon välille suunnitellusta 300 mm:n johdosta. Melkoista säästöä tuotti myöskin se, että Kansakoulukadun ja Kasarminkadun väliseen kehäjohdon osaan käytettiin teräsputkea (n. k. Mannesmannputkea) alkuaan käytettäväksi aijotun valurautaputken sijaan. Muhvien viallisen rakenteen vuoksi syntyi putkissa, joiden läpimitta oli 600 mm. suurempi, talven tullessa vuotoja liitosten kohdilla Bulevardi- ja Kampinkatujen välillä, jonka tähden täytyi kaivaa auki osa liitoskohtia ja varustaa liitokset valurautarenkailla, jotka estivät lyijytiivistyksen siirtymästä, kun putket lämpöerotusten johdosta kutistuivat. Näin tiivistetyissä liitoksissa ei ole uusia vuotoja huomattu. Deutsch-Oesterreichische Mannesmannröhren-Werke ovat myöskin selittäneet olevansa valmiit tämän johdosta maksamaan kohtuullista korvausta.

Kehäjohdon määrärahasta on osa myöskin käytetty kaasukellosta lähtevää lähtöjohtoa, tähän johtoon rakennettuja venttiilejä ja regulaattoreja sekä regulaattoreja ympäröivää regulaattorirakennusta varten.

Vuoden 1908 teknilliset tulokset eivät ole yhtä edulliset kuin vuoden 1907. Tämä riippuu siitä, että kaasulaitoksen varsinkin kevättalvella, tarpeellisen kellotilan puutteessa, on täytynyt työskennellä erittäin vaikeiden käyttöolojen vallitessa ja että uunit ovat kärsineet käytössä tämän johdosta välttämättä esiintyneen epäsäännöllisyyden vuoksi. Kaasunsaantia ei voitu ensimmäisen vuosipuoliskon aikana saada nousemaan suuremmaksi kuin 26.5 m<sup>3</sup>:iin 100 kg:lta kaasuksi tehtyjä kivihiiliä. Tähän alhaiseen kaasunsaantiin vaikutti myöskin se seikka, että suurin osa tänä aikana kaasuksi tehtyjä kivihiiliä oli hiilivajojen puutteen vuoksi pidetty varastossa ulkoilmassa ja usein aivan märkinä pantu uuneihin. Syyskuukausina osottaa valmistus 28.6 m<sup>3</sup> kaasunsaantia 100 kg:lta kivihiiliä.

Kivihiilien hinta on ollut melkoista edullisempi, kuin menoarviota laadittaessa laskettiin. Vuoden kuluessa saapuneiden kivihiilien keskihinta oli kaasulaitokselle tuotuna Smk 22.30 tonnilta. Koksin kysyntä oli kevättalvella niin suuri, ettei kaasulaitos voinut tyydyttää tarvetta. Mutta syksyn ja sitä seuranneen talven lämpimät ilmat ovat vaikuttaneet, että koksin kysyntä on vähentynyt, jonka vuoksi varasto vuoden vaihteessa oli sängen suuri. Koksin hinta on voitu pysyttää muuttamattomana. Tervan hinta sitävastoin on laskenut maailmanmarkkinoilla tapahtuneen hinnanalennuksen vuoksi.

Sen johdosta että rakennustoiminta varsinkin ensimmäisen vuosipuoliskon aikana oli vilkas, ovat Kaasulaitoksen kaasujohtojen asettamistyöt olleet hyvin laajat.

Kaasulaitoksen käyttö on vuonna 1908 tuottanut Smk:n 416,634:16 bruttovoiton.

Södervikin uuden kaasutehtaan rakentamistyöt alkoivat 26 päivänä marraskuuta.

Yksityiskohtaisia tietoja laitoksen käytöstä, uutisrakennuksista y. m. annetaan seuraavassa käyttöä ja sen tuloksia koskevassa seikkaperäisessä esityksessä.

## Hallinto ja käyttö.

### *Hallinto.*

Tilivuonna ovat Hallitukseen kuuluneet kauppaneuvos Hj. Schildt, puheenjohtajana, sekä toimistotirehtööri Edvin Willgren ja insinööri, dosentti tri G. O. Mattsson, jäseninä. Hallituksen varajäseninä ovat olleet kauppias J. Tallberg sekä insinöörit G. Zitting ja Fr. Rosberg

Hallinto.

Hallituksen työn jako käytön ja liikkeen tarkastukseen nähden on ollut sama kuin edellisenä vuonna.

Kaasulaitoksen virkamiehistössä ei ole mitään muutoksia tapahtunut.

### *Kaasunvalmistus.*

Tilivuonna on valmistettu 4,223,450 m<sup>3</sup> kivihiilikaasua ja 51,640 m<sup>3</sup> öljyllä karburoitua vesikaasua eli yhteensä 4,275,090 m<sup>3</sup> kaasua. Valmistuksen lisäys edelliseen vuoteen verraten on 21,30 %.

Kaasun-  
valmistus.

#### A. Kivihiilikaasu.

Yllä mainitun 4,223,450 m<sup>3</sup> kivihiilikaasumäärän valmistamiseen on käytetty:

tavallisia kaasuhiiliä . . . . .	14,992,913 kg.
cannelhiiliä . . . . .	378,000 „
Koko kivihiilenmenekki . . . . .	15,370,913 kg.

Kaasunsaanti metriseltä tonnilta kivihiiliä on siis ollut . . . 274.77 m<sup>3</sup>.

Cannelhiilien lisä painoprosenteissa on tehnyt . . . . . 2.46 %.

Kaasun valovoima on ollut:

kaupungin tarkastushuoneessa mitattuna . . . . .	13.53 n. k.
kaasulaitoksella . . . . .	13.58 „

Kaasutehtaalle tuotuna ovat vuoden kuluessa käytetyt kivihiilet maksaneet:

tavalliset kaasuhiilet 1,000 kg:lta . . . . .	Smk 23.57
cannelhiilet . . . . .	„ 34.33

B. Öljyllä karburoidu vesikaasu.

Vesikaasulaitoksen käyttöön on kulunut:

kaasukoksia . . . . .	1,090 hl.
solaariöljyä . . . . .	32,441 kg.

Vesikaasulaitoksessa on kaasua valmistettu 1 päivästä tammikuuta 15 päivään helmikuuta. Tänä aikana on kuitenkin myöskin kivihiili-kaasua otettu tämän tehtaan kaasukelloon ja siitä kuluttajille toimitettu.

#### *Sivutuotteet.*

Sivutuotteet.

Koksi.

Lukuunottamatta uunien lämmittämiseen käytettyä määrää on kaasunvalmistuksesta saatu 7,075,350 kg. eli 167,266 hl. koksia.

Metriseltä tonnilta kaasuksi tehtyjä kivihiiliä on siis saatu 10.88 hl. koksia.

Vuoden kuluessa on myyty:

pienentämätöntä koksia . . . . .	145,233 hl.
pienennettyä koksia . . . . .	1,580 „

Keskimyyntihinta on ollut:

pienentämättömän koxsin . . . . .	Smk 1: 53.42
pienennetyn koxsin . . . . .	„ 2: 42.70

Kivihiiliterva.

Kaasunvalmistuksesta on saatu tervaa:

prima separoitua kivihiilitervaa . . . . .	2,580 tynnyriä
sekunda tervaa (massaa). . . . .	112 „
koko tervan määrä . . . . .	2,692 tynn. eli 619,160 kg.

Tervansaanti tonnilta kaasuksi tehtyjä kivihiiliä on ollut 40.28 kg.

Vuoden kuluessa on myyty:

prima tervaa . . . . .	2,637 tynnyriä
sekunda tervaa . . . . .	145 „

Keskimyyntihinta on ollut:

prima tervan . . . . .	Smk 9:27.4 tynnyriltä
sekunda „ . . . . .	„ 5:— „

Retorttigrifiitti.

Retorttigrifiittia on vuoden kuluessa myyty 2,156 kg. 5.00 pennin hinnasta kg:lta.

Kuona ja tuhka.

Kuonaa ja tuhkaa on myyty 993 kuormaa 1 markan hinnasta kuormalta.

#### *Kaasunkulutus.*

Kaasunkulutus on vuoden kuluessa noussut 4,274,210 m<sup>3</sup>:iin, osottaen Kaasunkulutus. prosenteissa laskettuna 21.31 %:n lisäystä 1907 vuoden kulutukseen verrattuna.

Enimmin käytettiin kaasua 15 päivänä joulukuuta, jolloin kulutus nousi 21,290 m<sup>3</sup>:iin. Vähimmin kului kaasua 24 päivänä kesäkuuta, jolloin käytettiin ainoastaan 3,200 m<sup>3</sup>. Suurin kulutus tuntia kohti oli 1,720 m<sup>3</sup>.

Kulutus on jakaantunut seuraavalla tavalla:

Kaupungin katuvalaistus, laskettuna otaksumalla tuntikulutus 120 litraksi tunnissa ynnä 5 %:n lisäys lyhtyjen sytyttämisestä ja sammuttamisesta sekä 8 l. tunnissa sytytysliekiltä	14.81 %	633,089 m <sup>3</sup> .
Kaupungin kulutus virastoissa, kouluissa, sairaaloissa y. m. . . . .	2.56 „	109,444 „
Yksityinen kulutus . . . . .	74.11 „	3,167,400 „
Kaasulaitoksen kulutus . . . . .	1.44 „	61,547 „
Vuotoa ja tiivistystä . . . . .	7.08 „	302,730 „
Yhteensä	100.00 %	4,274,210 m <sup>3</sup> .

*Yksityinen kaasunkulutus.*Yksityinen  
kaasunkulutus.

Vuoden 1908 kuluessa on uusia mittareita tullut lisää 1,987 kpl. Kaupungissa paikolleen asetettujen kaasumittarien koko lukumäärä oli vuoden lopussa 8,659 kpl.

Mittareista oli 7,127 kpl. asetettu lämpökaasun mittaamista varten ja 1,532 kpl. valokaasun mittaamista varten.

Mittarien kautta myydyistä kaasusta, jonka määrä kaikkiaan oli 3,276,844 m<sup>3</sup>, on 993,297 m<sup>3</sup> eli 30.31 % ollut valokaasua ja 2,283,547 m<sup>3</sup> eli 69.69 % lämpökaasua.

Mittarien kautta myydyin kaasumäärän lisääntyminen vuodesta 1901 lähtien näkyy seuraavasta taulusta:

	Valokaasua.	Lämpökaasua.	Yhteensä.
1901 . . . . .	636,379 m <sup>3</sup>	184,292 m <sup>3</sup>	820,671 m <sup>3</sup>
1902 . . . . .	644,366 „	321,286 „	965,652 „
1903 . . . . .	719,842 „	523,607 „	1,243,449 „
1904 . . . . .	796,996 „	720,083 „	1,517,079 „
1905 . . . . .	834,568 „	940,004 „	1,774,572 „
1906 . . . . .	918,931 „	1,267,987 „	2,186,918 „
1907 . . . . .	952,467 „	1,782,871 „	2,735,338 „
1908 . . . . .	993,297 „	2,283,547 „	3,276,844 „

Yksityisen kaasunkulutuksen lisäys vuonna 1908 tekee 40,830 m<sup>3</sup> valokaasua eli 4.29 % edellisen vuoden kulutuksesta sekä 500,676 m<sup>3</sup> lämpökaasua eli 28.08 %.

Vuoden 1908 meno- ja tuloarviossa oli valokaasun kulutus laskettu 1,160,000 m<sup>3</sup>:ksi todellista 993,297 m<sup>3</sup>:n määrää vastaan sekä lämpökaasun kulutus 2,100,000 m<sup>3</sup>:ksi saavutettua 2,283,547 m<sup>3</sup>:n määrää vastaan.

*Kaasumoottorit.*

Vuoden kuluessa on tullut lisää yksi 27 hv. kaasumoottori. Sitäpaitsi on yhden 5 hv. kaasumoottorin sijaan asetettu yksi 30.5 hv.

Kaasumoottorien lukumäärä oli vuoden lopussa 21 kpl. vastaten 168.5 hv.

*Yleinen valaistus.*Yleinen  
valaistus.

Paikoilleen asetettujen polttajien lukumäärä oli vuoden lopussa 1,906 kpl. 1,639 lyhdyssä. Polttajat ovat jaetut siten, että 1,146 liekkiä palaa

kello 12:een yöllä sekä 760 päivänkoittoon. Puolenyön lyhtyjen palamis-aika tekee vuodelta 1,732.75 tuntia, kokoyön lyhtyjen 3,541 tuntia.

Kaupungin 1,639 lyhdystä on 1,376 kappaleessa kussakin yksi hehku-valopolttaja, 254 kappaleessa kaksi polttajaa (tästä määrästä 5 kappaleessa kaksinkertaiset inverttipolttajat), yhdessä 5 hehkuvalopolttajaa, kuudessa polttajat avointa liekkiä varten ja kahdessa n. k. lucaspolttajat. Yli taval-lisen valaistusajan on torivalaistusta varten pidetty palamassa 1 lucaslamppu ja 23 auerliekkiä aamutunteina tammi-, helmi- ja joulukuina.

Lyhtyjen sytyttämistä, sammuttamista ja hoitoa varten on ollut palkattuna 30 lyhdynsytyttäjää ja 5 auerlampunhoitajaa. Yhden lyhdyn-sytyttäjän sytytettävänä ja hoidettavana on siis ollut 55 lyhtyä. Kukin auerlampunhoitaja on hoitanut 381 polttajaa.

Katuvalaistukseen on käytetty 6,237 kpl. hehkusukkia eli keskimäärin 3.27 kpl. polttajaa kohti, sekä 1,763 lampunlasia eli 0.93 kpl. polttajaa kohti. Keskimäärin on hehkusukkien kestämisäika ollut 712 polttotuntia eli, laskettuna  $7\frac{3}{4}$  tuntisen keskipoltto-ajan mukaan päivässä, 92 päivää sekä lasin 2,525 polttotuntia eli 326 päivää.

#### *Vuoto ja tiivistys.*

Kaasunvuotojen lukumäärä on kaupungin kaasujohdoissa vuonna 1908 ollut tavattoman suuri, ja syynä siihen on pääasiallisesti pidettävä tammi-kuussa vallinnutta ankaraa pakkasta. Putkenmurtumia on sattunut 9 kpl., jota paitsi vuotoja on syntynyt 18 liitoksessa, jotka on tiivistetty. Se, että vuotoluku tältä vuodelta on noussut 7.08 %:iin koko kulutuksen määrästä, riippuu myöskin siitä, että kaasua on kulunut ilman poistamiseen uudesta kehäjohdosta ja kaasukellosta ja niiden täyttämiseen.

Vuoto ja  
tiivistys.

#### *Teknillisten tulosten yhdistelmä.*

Kaasunvalmistus	1908.	1907.	1906.	1905.	1904.	
Kivihiilikaasua . . . . . m <sup>3</sup>	4,223,450	3,424,070	2,736,810	2,387,700	2,149,900	Teknilliset tulokset.
Vesikaasua . . . . . „	51,640	100,210	175,850	2,400	—	
Yhteensä kaasua m <sup>3</sup>	4,275,090	3,524,280	2,912,660	2,390,100	2,149,900	
Kaasuksi teht. tav. kivihiiliä . kg.	14,992,913	11,224,510	8,397,325	7,887,130	6,940,380	
„ „ cannelhiiliä . . . . . „	378,000	435,838	664,237	727,952	708,910	
Yhteensä kaasuksi teht. kivihi. kg.	15,370,913	11,660,348	9,061,562	8,615,082	7,649,290	

Kaasunvalmistus.	1908.	1907.	1906.	1905.	1904.
Cannelhiililisiä . . . . . %	2.46	3.74	7.33	8.45	9.27
Retorttipanoksia vuodessa . . . . . kpl.	90,706	81,703	80,577	77,994	66,884
Retorttivuorokausia vuodessa . . . . . »	21,090	17,312	17,611	16,971	15,714
Korkein määrä varatt. retortteja. . . . . »	104	80	74	83	81
Alin » » » . . . . . »	19	14	11	12	10
Retorttipanosten keskipaino . . . . . kg.	169.5	142.07	112.3	110.5	114.4
Kaasuntuotanto ret. vuorokaudelta m <sup>3</sup>	200.26	197.8	155.4	140.7	136.8
Kaasunsaanti 100 kg:lta hiiliä . . . . . »	27.47	29.4	30.3	27.7	28.1
Koksinsaanti . . . . . hl.	167,266	124,558	88,776	79,091	74,020
» tonnilta kivihiiliä . . . . . »	10.88	10.68	9.77	9.18	9.68
Tervansaanti . . . . . kg.	619,160	491,372	382,030	316,940	340,630
» tonnilta kivihiiliä . . . . . »	40.28	42.15	42.16	37.95	44.5
Keskivalovoima kaupungissa . . . . . n. k.	13.53	13.62	13.65	13.56	13.53
» kaasulaitoksella . . . . . »	13.58	13.70	13.79	13.58	13.56
Unityöp. 100 m <sup>3</sup> kaasua kohti . . . . . kpl.	0.236	0.244	0.298	0.277	0.226
<b>Kaasunkulutus.</b>					
Kaasua katuvalaistukseen . . . . . m <sup>3</sup>	633,089	590,900	487,511	403,002	394,610
» yksit. valaistukseen . . . . . »	993,297	952,467	918,931	834,568	796,996
» » lämmitykseen . . . . . »	2,283,547	1,782,871	1,267,987	940,004	720,083
Kaasulaitoksen oma kulutus . . . . . »	61,547	89,741	51,145	53,183	55,759
Vuotoa ja tiivistystä . . . . . »	302,730	107,351	188,629	158,113	183,192
» » » . . . . . %	7.08	6.09	6.13	6.62	8.52
Korkein kaasunkulutus vuorok. . . . . m <sup>3</sup>	21,290	17,090	15,190	12,200	11,570
Alin » » » . . . . . »	3,200	2,620	2,140	1,430	1,250

## Raha-asioita koskevia tietoja ja taloudelliset tulokset.

### Laajennuksia ja arvonlisäyksiä.

#### *Pääjohtoverkko.*

Pääjohtoverkko.

#### A. Kehäjohto.

Uudesta kaasukellosta lähtevää kehäjohtoa on kesällä 1908 laskettu seuraavat osat:

E. Rautatiekadun alle, kaasukellosta	
Fredrikinkatuun asti . . . . .	141 m. 700 mm. valurautaputkea.
Fredrikinkadun alle, E. Rautatie- ja	
Kampinkatujen välille . . . . .	227 „ 700 „ „
Fredrikinkadun alle, Kampin- ja Bule-	
vardikatujen välille . . . . .	522 „ 680 „ teräsputkea.



Fredrikinkadun alle, Bulevardi- ja Merimiehenkatujen välille . . . .	401 m. 630 mm. teräsputkea.
Merimiehenkadun, Punanotkon ja Ullanlinnankadun alle, Fredrikin- ja Kasarminkatujen välille . . . .	464 „ 575 „ „
Kasarminkadun alle, Ullanlinnan- ja E. Esplanadikatujen välille . . . .	411 „ 500 „ valurautaputkea.
E. Esplanadikadun alle, Kasarmin- ja Fabianinkatujen välille . . . .	115 „ 500 „ „
Fabianinkadun alle, E. Esplanadi- ja Aleksanterinkatujen välille . . . .	216 „ 500 „ „
Runebergkadun alle, kaasukellon ja P. Rautatiekadun välille . . . .	40 „ 450 „ „
sekä painejohdon osana saman kadun alle	40 „ 300 „ „

Kehäjohtoon kuuluvia päähaarajohtoja on laskettu:

Kasarminkadun alle, Ullanlinnan- ja Vuorimiehenkatujen välille . . . .	416 m. 250 mm. valurautaputkea.
Neitsytpolun alle, Vuorimiehen- ja Tehentaankatujen välille . . . . .	144 „ 200 „ „
Fredrikinkadun alle, Merimiehen- ja Pursimiehenkatujen välille . . . .	72 „ 200 „ „

Rinnakkaisjohtona yksityisjohtojen liittämistä varten on laskettu:

Fredrikinkadun alle, Kansakoulu- ja Bulevardikatujen välille . . . .	432 m. 100 mm. valurautaputkea.
Fredrikinkadun alle, Kampin- ja Kansakoulukatujen välille . . . . .	90 „ 75 „ „

Vanhan kaasutehtaan ja kaasukellon välisenä yhdistysjohtona, joka johto samalla, sittenkun vanhan kaasutehtaan käyttö on lakkautettu, on tarkoitettu olemaan syöttöjohtona kaasukellosta kaupungin vanhan putki-johtoverkon lähtökohtaan I. Henrikinkadulla, on laskettu:

Simonkadun, Kansakoulukadun, Fredrikinkadun ja E. Rautatiekadun alle, I. Henrikinkadun ja kaasukellon välille . . . . . 926 m. 300 mm. valurautaputkea.

B. Paitsi kehäjohtoa yllä mainittuine haaroineen, on seuraavat pääjohdot laskettu:

Aleksanterinkadun ja Kanavarannan alle, Mariankadun ja Katajanokan- sillan välille . . . . .	178 m. 200 mm. valurautaputkea.
E. Esplanadikadun alle, Korkeavuoren- ja Kasarminkatujen välille . .	77 „ 150 „ „
Vuorikadun alle, Hallitus- ja Vilhelmin- katujen välille . . . . .	299 „ 100 „ „
P. Makasiinikadun alle, Kasarmin- ja Fabianinkatujen välille . . .	98 „ 100 „ „
L. Satamakadun alle, Laivasto- ja Kruunu- vuorenskatujen välille . . . .	80 „ 100 „ „
Annankadun alle, Bulevardi- ja Uuden- maankatujen välille . . . . .	110 „ 100 „ „
Malminrinteen alle . . . . .	104 „ 75 „ „
Mikonkadun alle, Rautatietorin ja Kaisa- niemen välille . . . . .	77 „ 80 „ teräsputkea.

I. Henrikin- ja Kaivokatujen kulmaan on asetettu kaksi luistiventtiiliä, toinen 300 mm:n ja toinen 250 mm:n putkea varten.

Vuoden 1908 menoarvioon oli sitäpaitsi merkitty 150 mm:n johto laskettavaksi Lapinlahdenkadun alle ja 100 mm:n johto Hautausmaakadun alle, mutta kun sanottuja töitä ei vuoden kuluessa ehditty suorittaa, on niitä varten laskettu Smk:n 19,529:10 määräraha siirretty seuraavaan vuoteen.

Vuoden kuluessa laskettujen pääjohtojen (kehäjohtoa lukuunottamatta) arvo on Smk 11,527:61.

Vuoden 1908 lopussa oli kaupungin pääjohtojen yhteenlaskettu pituus 64,636 m., jakaantuen eri putkisuuruuksille seuraavalla tavalla:

700 mm.	680 mm.	620 mm.	570 mm.	500 mm.	450 mm.	300 mm.	250 mm.
368 m.	522 m.	401 m.	464 m.	742 m.	40 m.	1,478 m.	1,289 m.
200 mm.	150 mm.	125 mm.	100 mm.	75 mm.	63 mm.	50 mm.	38 mm.
2,387 m.	3,669 m.	3,880 m.	10,403 m.	21,783 m.	6,693 m.	9,121 m.	1,396 m.

Pääjohtoverkon keskisuuruus on 166 mm. ja sen koko kuutiosisältö 1,402.7 m<sup>3</sup>.

*Lyhdyt patsaineen ja tarpeineen.*

Vuoden kuluessa ovat seuraavat lyhdyt tulleet lisäksi:

Pietarinkadulla . . . . .	5 kpl.
Laivurikadulla . . . . .	5 ”
Laivanvarustajakadulla . . . . .	3 ”
Huvilakadulla . . . . .	4 ”
Tehtaankadulla . . . . .	3 ”
Unioninkadulla . . . . .	1 ”
Antinkadulla . . . . .	4 ”
Fredrikinkadulla . . . . .	5 ”
Yrjönkadulla . . . . .	1 ”
Punanotkossa . . . . .	12 ”

Lyhdyt patsai-  
neen ja tarpei-  
neen.

Yhteensä vuoden kuluessa lisäksi tulleita 43 kpl.

Lisäksi tulleista lyhdyistä on 42:ssa yksinkertaiset auerpolttajat ja yhdessä kaksinkertainen auerpolttaja.

Vuoden kuluessa lisäksi tulleiden lyhtyjen ja polttajien sekä puupatsaiden ja poistettujen seinävarsien sijaan asetettujen valurautapatsaiden arvo tekee, vähentämällä vanhojen aineiden arvo, Smk 9,151: 96.

Kaupunkiin asetetuista lyhdyistä on:

977 kpl. valurautaisilla patsailla olevia lyhtyjä
70 ” puupatsailla ” ”
558 ” valurautaisilla seinävarsilla olevia lyhtyjä
34 ” takorautavarsilla olevia n. k. kaarilamppuja.

*Yksityiset liittymisjohtot.*

Vuoden kuluessa on asetettu 67 kpl. uusia liittymisjohtoja, joihin Yksityiset liitty-  
misjohtot.

8 m. 3" teräsputkea
439 ” 2" ”

13.7 m. 3"	valurautaputkea
45.9 „ 2"	„
1.8 „ 1 1/2"	„

Vuoden kuluessa asetettujen uusien liittymisjohtojen tuottama arvonnalisäys on Smk 5,198:—.

*Uutisrakennukset ja uutistyöt.*

Uutisrakennukset ja uutistyöt.

Kaasukello ynnä kehäjohto sekä siihen kuuluvat luistiventtiilit, regulaattorit ja regulaattorihuone.

Tämän laitoksen kustannukset nousivat Smk:aan 633,066: 68, jakaantuneena seuraaviin eriin:

Kaasukellon allas ja perusmuuri . . . . .	Smk	88,390: 41
Kaasukellorakennus . . . . .	„	80,437: 89
Kaasukello . . . . .	„	106,171: 70
	<u>Yhteensä Smk</u>	<u>275,000: —</u>

Kehäjohto ynnä regulaattorit ja aparaatit . . . . .	Smk	332,220: 56
Regulaattorirakennus . . . . .	„	20,000: —
Erinäisiä tasotustöitä, kaivorakennus, pengerrystyöt y. m. „	„	5,846: 12
	<u>Yhteensä Smk</u>	<u>358,066: 68</u>

Vuotta 1908 varten kehäjohtoon ja kaasukelloon myön-		
netystä määrärahasta, joka teki kaikkiaan . . . . .	Smk	710,000: —
on käytetty . . . . .	„	633,066: 68
Säästöä vuoden 1908 määrärahasta . . . . .	Smk	76,933: 32

Kivihiilikaasulaitoksella on tullut lisäksi:

3 kpl. puoligeneraattoriuuneja Pintsch-Hermansenin järjestelmää tervapannuineen, venttiileineen ja johtoineen arvoltaan . . . . .	Smk	41,286: 97
sekä erinäisiä keskipakoisaparaatteja tervaa varten arvoltaan . . . . .	„	963: 54

Södervikin kaasutehdas.

Tasotus-, perustuksen kaivamis- ja erinäisiin valmistaviin töihin uuden kaasutehtaan rakentamista varten Södervikiin on vuoden 1908 loppuun käytetty „		43,292: 70
--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------	--	------------

*Kalusto.*

Kaasulaitoksen kaluston lisäykset ovat:

putkenlaskijain kaluston . . . . .	Smk	2,752: 86
konttorikaluston . . . . .	„	4,075: 40
sekalaisen kaluston . . . . .	„	2,732: 40
		<hr/>
Yhteensä	Smk	9,560: 66

Kalusto.

*Kaasumittarit.*

Vuoden kuluessa on kaupunkiin asetettu 1,987 kpl. uusia

mittareita, joiden arvo on . . . . . Smk 45,040: 02

Kaasumittarit.

*Arvonlisäysten yhdistelmä.*

Pääjohtoverkko, siihen luettuna kehäjohto . . . . .	Smk	369,594: 29	Arvonlisäysten yhdistelmä.
Lyhdyt, patsaat ja lyhtyjen liittymisjohdot . . . . .	„	9,151: 96	
Yksityiset liittymisjohdot . . . . .	„	5,198: —	
3 kpl. uuneja varusteineen . . . . .	„	41,286: 97	
Aparaatit ja johdot kaasulaitoksella . . . . .	„	963: 54	
Kalusto . . . . .	„	9,560: 66	
Kaasumittarit . . . . .	„	45,040: 02	
Uusi kaasukello . . . . .	„	275,000: —	
Söderyikin kaasutehdas . . . . .	„	43,292: 70	
		<hr/>	
Yhteensä	Smk	799,088: 14	
joista on suoritettu voittovaroilla . . . . .	Smk	122,728: 76	
„ „ „ lainavaroilla . . . . .	„	676,359: 38	
		<hr/>	
Yhteensä	Smk	799,088: 14	

**Kaasun hinta ja kaasun valmistuskustannukset.***Kaasun hinta.*

Kaasun hinta on ollut sama kuin edellisenäkin vuonna, nimittäin: Kaasun hinta.

valaistukseen käytetystä kaasusta . . . . . 30 p. m<sup>3</sup>:ltä

lämmitykseen ja käyttövoimaksi käytetystä kaa-

susta . . . . . 15 „ „

Kaupungin kuluttamasta kaasusta (lukuunottamatta katuvalaistusta) on laskettu 10<sup>0</sup>/<sub>10</sub> alennus.

Katuvalaistukseen kuluneesta kaasusta, jonka määrä on noussut 633,089 m<sup>3</sup>:iin, sekä lyhtyjien sytyttämisestä, sammuttamisesta ja hoidosta on kaupunki maksanut Smk 121,649: 50.

Tästä määrästä on mennyt alla mainittuihin kustannuksiin:

Lyhtyjien sytyttäminen, sammuttaminen ja ylläpito . . .	Smk	50,006: 63
Korjauksia . . . . .	„	4,837: 86
Hallintokustannuksia . . . . .	„	3,442: 99
5 %:n vuotuismaksu katuvallaistuksen osuudelle Kaasulaitoksen omaisuuden arvosta . . . . .	„	15,343: 18
		<u>Yhteensä kustannuksia Smk 73,630: 66</u>

Katuvallaistuksen kaasun hinnaksi jäi siis Smk 48,018: 84, joka vastaa 7.58 pennin myyntihintaa m<sup>3</sup>:ltä (= kaasun valmistuskustannus).

#### *Valmistuskustannukset.*

Valmistuskustannukset.

Myydyn kaasun valmistuskustannukset nousevat, laskettuina ennen käytettyjen perusteiden mukaan, vuodelta 1908 7.58 penniin, 8.40 penniä vastaan vuonna 1907 ja 9.27 penniä vastaan vuonna 1906.

Laskettaessa paljonko kaasu tulee Kaasulaitokselle itselleen maksamaan, on tähän lisättävä:

a) Kaasun myynnistä johtuvat kustannukset, nimittäin mittarien lukemisesta, laskujen perimisestä ja kirjoittamisesta y. m., jotka nousevat Smk:aan 48,456: 32. Kun nämä kustannukset lämpö- ja valokaasusta ovat suhteelliset asetettuihin valokaasumittareihin (1,532) ja lämpökaasumittareihin (7,127), voidaan kustannukset laskea erikseen kummastakin kaasusta, ja ne tekevät:

Valokaasusta . . . . .	Smk	8,573: 17	eli 0.863 p:ää m <sup>3</sup> :ltä
Lämpökaasusta . . . . .	„	39,883: 15	„ 1.747 „ „

b) Korko liikepääomasta kaupunginkassaan Smk 15,330: 73, mikä tekee m<sup>3</sup>:ltä kaasua 0.47 penniä.

c) 5 %:n vuotuismaksu Smk:ille 1,400,000: — . . .	Smk	70,000: —
josta katuvallaistuksen osuudeksi on laskettu . . . . .	„	15,343: 18

Smk 54,656: 82

mikä tekee m<sup>3</sup>:ltä kaasua 1.67 penniä.

Kaasulaitokselle itselleen tulisi siis maksamaan:

Valaistukseen käytetty kaasu m<sup>3</sup>:ltä:

Valmistuskustannukset . . . . .	7.58 p:iä	
a) Myynnistä johtuvat kustannukset . . . . .	<u>0.86 „</u>	8.44 p:iä
b) Korko kaupunginkassaan . . . . .	0.47 „	
c) Yksityisen kaasunkulutuksen osuus 5 <sup>0</sup> / <sub>0</sub> :n vuotuismaksusta Smk:lle 1,400,000: — . . . . .	<u>1.67 „</u>	10.58 p:iä
d) Jos tähän lasketaan lisäksi 4 <sup>1</sup> / <sub>2</sub> <sup>0</sup> / <sub>0</sub> keskimääräisenä kuole- tuksena Kaasulaitoksen kirjoihin merkitystä arvosta, tont- tia lukuunottamatta, eli Smk:sta 1,100,000: — . . . . .	<u>1.51 p:iä</u>	
saadaan valaistukseen käytetyn kaasun kustannuksia vastaa- vaksi hinnaksi . . . . .		12.09 p:iä

Lämmitykseen käytetty kaasu m<sup>3</sup>:ltä:

Valmistuskustannukset . . . . .	7.58 p:iä	
a) Myynnistä johtuvat kustannukset . . . . .	<u>1.75 „</u>	9.33 p:iä
b) Korko kaupunginkassaan . . . . .	0.47 „	
c) Yksityisen kaasunkulutuksen osuus 5 <sup>0</sup> / <sub>0</sub> :n vuotuismaksusta Smk:lle 1,400,000: — . . . . .	<u>1.67 „</u>	11.47 p:iä
d) Jos tähän lasketaan lisäksi 4 <sup>1</sup> / <sub>2</sub> <sup>0</sup> / <sub>0</sub> keskimääräisenä kuole- tuksena Kaasulaitoksen kirjoihin merkitystä arvosta, tonttia lukuunottamatta, eli Smk:sta 1,100,000: — . . . . .	<u>1.51 p:iä</u>	
saadaan lämmitykseen käytetyn kaasun kustannuksia vastaa- vaksi hinnaksi . . . . .		12.98 p:iä

## Helsingin kaupungin Kaasulaitoksen voittovaroilla suoritettut arvonlisäykset.

	1900.	1901.	1902.	1903.	1904.	1905.	1906.	1907.	1908.	Yhteensä.
Pääjohtoverkko . . . . .	13,240 29	9,203 13	8,723 24	29,861 13	41,608 07	47,426 88	47,142 26	24,984 50	11,527 61	233,717 11
Lyhyt patsainen ja tarpeinen	6,591 03	5,180 37	8,052 37	6,636 87	14,093 86	14,446 41	14,500 62	6,191 37	9,151 96	84,844 86
Yksityiset johtolaitokset . . . . .	301 21	4,109 73	4,495 52	4,604 86	6,699 70	5,656 99	5,215 91	7,549 63	5,198 —	43,831 55
Rakennukset . . . . .	3,564 25	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	3,564 25
Uunit varusteineen . . . . .	— —	— —	600 —	26,087 42	9,133 84	— —	— —	— —	41,286 97	77,108 23
Aparaatit ja putkijohdot . . . . .	800 —	— —	— —	1,452 77	— —	— —	— —	27,243 05	963 54	30,459 36
Kalusto . . . . .	10,465 89	1,731 98	2,164 25	1,383 14	1,959 43	763 36	1,989 62	3,901 97	9,560 66	33,920 30
Kaasumittarit . . . . .	10,746 90	7,553 44	18,833 44	21,189 87	20,669 21	30,051 24	30,155 33	35,752 68	45,040 02	219,992 13
Öljykaasulaitos . . . . .	— —	— —	— —	— —	113,483 —	— —	102,247 47	— —	— —	215,730 47
	45,709 57	27,778 65	42,868 82	91,216 06	207,647 11	98,344 88	201,251 21	105,623 20	122,728 76	943,168 26
Kaup. käytettävänä oleva voitto	2,869 86	94,693 15	111,242 22	198,232 84	86,290 —	200,074 53	90,697 94	280,605 97	259,403 98	1,324,110 49
Arvonlis. ja käytett. oleva voitto	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	2,267,278 75

Jos lasketaan 5% korkoa ja kuoletusta Kaasulaitoksen arvosta, Smk 1,400,000, lokakuun 1 p:stä 1900 joulukuun 31 p:ään 1908 Smk 577,500: — jää kaupungille puhdasta säästöä Kaasulaitoksesta . . . . . » 1,689,778: 75



Poistot.

	Poistoja kiinteistä tileistä.									Kaasulaitoksen arvo.	
	1901.	1902.	1903.	1904.	1905.	1906.	1907.	1908.	Yhteensä.	1900.	1908.
Pääjohtoverkko . . . . .	5,500 98	5,575 02	5,637 99	6,122 46	6,832 17	7,644 06	105,309 50	6,827 53	149,449 71	261,809 —	346,076 40
Lyhdyt patsain ja tarpeineen	2,411 82	2,467 19	2,578 90	2,660 05	2,888 73	3,119 88	42,097 69	2,629 37	60,853 63	114,000 —	137,991 23
Yksityiset johtolaitokset . . .	406 02	408 10	561 85	642 71	763 85	861 71	20,323 88	693 31	24,661 43	20,000 —	39,170 12
Rakennukset . . . . .	10,551 29	38,775 97	35,867 77	34,246 80	31,143 73	28,540 67	200,642 32	41,635 97	421,404 52	524,000 —	106,159 73
Uunit varusteineen . . . . .	1,800 —	6,615 —	6,163 88	7,658 14	7,768 82	7,186 16	45,397 38	11,888 77	94,478 15	90,000 —	72,630 08
Aparaatit ja putkijohdot . . .	1,256 —	4,615 80	4,269 62	4,058 35	3,753 98	3,472 44	18,712 06	14,123 33	54,261 58	62,000 —	38,197 78
Kaasukellot . . . . .	440 —	1,617 —	1,495 73	1,383 54	1,279 78	1,183 80	4,970 03	722 26	13,092 14	22,000 —	8,907 86
Kalusto . . . . .	1,665 69	1,672 31	1,721 50	1,687 68	1,714 85	1,619 70	1,656 70	1,881 22	13,619 65	6,191 —	26,491 65
Kaasumittarit . . . . .	1,074 69	861 28	1,759 89	2,731 39	3,628 28	4,949 43	9,314 58	11,297 44	35,616 98	— —	184,375 15
Öljykaasulaitos . . . . .	— —	— —	— —	— —	— —	— —	44,700 91	31,029 56	75,730 47	— —	140,000 —
I. Henrikinkadulla oleva tontti	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	300,000 —	300,000 —
	25,106 49	62,607 67	60,057 13	61,191 12	59,774 19	58,577 85	493,125 05	122,728 76	943,168 26	1,400,000 —	1,400,000 —

**Poistot.**

Poistot. Kaasulaitoksen kiinteistöjen ja kalustojen tileistä on tehty poistoja samoihin määriin, kuin vuoden voittovaroista on käytetty arvanlisäyksiin, seuraavan esittelyn mukaisesti:

Pääjohtoverkko . . . . .	Smk	6,827: 53
Lyhdyt, patsaat ja liittymisjohdot . . . . .	„	2,629: 37
Yksityiset liittymisjohdot . . . . .	„	693: 31
Kaasulaitoksella olevat rakennukset . . . . .	„	41,557: 36
Arkadian tontilla „ „ . . . . .	„	78: 61
Uunit varusteineen . . . . .	„	11,888: 77
Aparaatit ja putkijohdot . . . . .	„	14,123: 33
Kaasukellot . . . . .	„	722: 26
Kaasunvalmistukseen kuuluva kalusto . . . . .	„	311: 76
Katuvalaistukseen „ „ . . . . .	„	52: 45
Putkijohtotöihin „ „ . . . . .	„	815: 05
Konttorin kalusto . . . . .	„	452: 41
Sekalainen „ . . . . .	„	249: 55
Kaasumittarit . . . . .	„	11,297: 44
Vesikaasulaitos . . . . .	„	31,029: 56
	<u>Yhteensä Smk</u>	<u>122,728: 76</u>

**Tulot ja menot.***Tulot.*

Tulot ja menot. Katuvalaistukseen käytetty kaasu . . . . .	Smk	121,649: 50
Yksityistarpeisiin „ „ . . . . .	„	628,625: 11
Kaasumittarien vuokria . . . . .	„	1,368: 35
Kelloissa olevien kaasumäärien ero . . . . .	„	<u>284: —</u> 751,926: 96
Yksityiset asettamistyöt . . . . .	„	— — 218,370: 81
Koksia myyty . . . . .	„	257,138: 92
Tervaa „ . . . . .	„	25,092: 85
Kuonaa ja grafiittia myyty . . . . .	„	<u>1,277: 10</u> 283,508: 87
	<u>Yhteensä Smk</u>	<u>1,253,806: 64</u>

*Menot.*

Kivihiilet ja kivihiilityö . . . . .	Smk	373,825: 91	
Solaariöljy, koksi y. m. . . . .	„	8,184: 06	
Erinäisiä aineksia ja työkaluja . . . . .	„	13,235: 77	
Työpalkat . . . . .	„	46,814: 19	442,059: 93
Ainekset kaasunpuhdistukseen, käytön työkustannukset . . . . .	„	60,078: 09	
Kaasumestarien palkat . . . . .	„	7,150: —	
Vakuutusmaksut . . . . .	„	7,902: 71	75,130: 80
Uunien korjaukset . . . . .	„	19,934: 47	
Aparaattien korjaukset . . . . .	„	6,216: 63	
Rakennuksien „ . . . . .	„	2,829: 97	
Kaasukellojen „ . . . . .	„	374: 27	
Kaluston „ . . . . .	„	3,841: 46	
Pääjohtojen „ . . . . .	„	2,718: —	35,914: 80
Hallinto ja konttori . . . . .	„	— —	27,249: 82
Katuvalaistus . . . . .	„	— —	58,287: 48
Yksityinen valaistus . . . . .	„	— —	48,456: 32
Työ- ja aineskustannukset asettamistöistä, korjauksista y. m. . . . .	„	— —	150,073: 33
Korko kaupunginkassaan . . . . .	„	14,972: 32	
Poistot . . . . .	„	122,728: 76	137,701: 08
Pääjohtoverkon laajentamista varten myön- nettyä määrärahaa siirretty . . . . .	„	— —	19,529: 10
5 0/0:n vuotuismaksu Smk:lle 1,400,000: —	„	70,000: —	
Vuosivoitto kaasunvalmistuksesta 121,106: 50			
„ asettamistöistä . . . . .	68,297: 48 „	189,403: 98	259,403: 98
		<u>Yhteensä Smk</u>	<u>1,253,806: 64</u>

**Voitto- ja tappiotili.***Debet.*

An Poistoja Kiinteistöjen tililtä . . . . .		109,550: 10	
„ „ Kaluston „ . . . . .		1,881: 22	
„ „ Kaasumittarien „ . . . . .		11,297: 44	122,728: 76
		<u>Siirto</u>	<u>— — 122,728: 76</u>

Voitto- ja  
tappiotili.

	Siirto	122,728: 76
An Korkojen tili . . . . .		14,972: 32
„ Lapinlahden- ja Hautausmaakatujen alle lasketun pää- johtoverkon laajentamista varten myönnetty, seuraavaan vuoteen siirretty määräraha . . . . .		19,529: 10
<i>Jäännöstili.</i>		
„ 5 0/0:n vuotuismaksu Smk:lle 1,400,000: —	70,000: —	
„ Säästö . . . . .	189,403: 98	259,403: 98
	<u>Yhteensä Smk</u>	<u>416,634: 16</u>

*Kredit.*

Per Yksityisten kaasunkuluttajain tili . . . . .		331,625: 15
„ Katuvalaistuksen tili . . . . .		15,343: 18
„ Yksityisten töiden tili . . . . .		68,297: 48
„ Mittarinvuokrien tili . . . . .		1,368: 35
	<u>Yhteensä Smk</u>	<u>416,634: 16</u>

**Bilanssi joulukuun 31 päivänä 1908.***Varat.*

Bilanssi joulu-  
kuun 31 päivänä  
1908.

*Kiinteistöjen tili.*

Pääjohtoverkko . . . . .	Smk	346,076: 40
Lyhyt patsaineen ja tarpeineen . . . . .	„	137,991: 23
Yksityiset liittymisjohdot . . . . .	„	39,170: 12
Rakennukset kaasulaitoksella . . . . .	„	106,081: 11
„ Arkadian tontilla . . . . .	„	78: 62
Uunit varusteineen . . . . .	„	72,630: 08
Aparaatit ja putkijohdot . . . . .	„	38,197: 78
Kaasukellot . . . . .	„	8,907: 86
Kaasulaitoksen tontti . . . . .	„	300,000: —
Öljykaasulaitos . . . . .	„	140,000: —
		<u>1,189,133: 20</u>

*Kaluston tili.*

Kaasunvalmistukseen kuuluva kalusto . . . . .	„	2,805: 85
Katuvalaistukseen . . . . .	„	472: 02
Putkenlaskutöihin . . . . .	„	10,088: 32
Konttorin kalusto . . . . .	„	8,147: 06
Sekalainen . . . . .	„	4,978: 40
		<u>26,491: 65</u>

Siirto Smk — — 1,215,624: 85

	Siirto Smk	-- --	1,215,624: 85
<i>Kaasumittarien tili.</i>	„	-- --	184,375: 15
<i>Raaka-aineiden tili.</i>			
Tavalliset kivihiilet . . . . .	„		174,787: 40
Cannelhiilet . . . . .	„		21,354: 10
Muut raaka-aineet . . . . .	„		95,299: 84
<i>Tavaratili.</i>			
Sekalaisia aineksia . . . . .	„	<u>37,304: 56</u>	328,745: 90
<i>Valmistuksen tili.</i>			
Kaasua kelloissa . . . . .	„	-- --	692: —
<i>Sivutuotteiden tili.</i>			
Koksivarasto . . . . .	„		26,377: 40
Tervavarasto . . . . .	„	<u>893: —</u>	27,270: 40
<i>Yksityisten töiden tili.</i>			
Päättämättömät työt . . . . .	Smk		8,998: 52
<i>Kehäjohdon tili.</i>	„		358,066: 68
<i>Uuden kaasukellon tili.</i>	„		275,000: —
<i>Uuden kaasutehtaan tili.</i>	„		43,292: 70
<i>Sekalaisten tili.</i>			
Perimättömiä saatavia töistä, koksista y. m. . . . .	„		85,635: 73
<i>Kaasunkuluttajain tili.</i>			
Perimättömiä saatavia kaasusta . . . . .	„		74,069: 80
<i>Vekselien tili.</i>	„		3,107: 40
<i>Kassatili.</i>	„		605: 99
	<u>Yhteensä Smk</u>		<u>2,605,485: 12</u>

*Velat.*

<i>Kaasulaitoksen ostoarvo . . . . .</i>	Smk	1,400,000: —
<i>Kaupunginkassan kontokuranttitili . . . . .</i>	„	239,656: 97
<i>Sekalaisten tili.</i>		
Maksamattomia laskuja y. m. . . . .	„	3,559: 62
<i>Kaupunginkassa: Lainavaroja kehäjohtoa ja kaasukelloa y. m. varten . . . . .</i>	„	633,066: 68
„ <i>Lainavaroja uutta kaasutehdasta varten . . . . .</i>	„	48,933: 32
<i>Tallettajain tili . . . . .</i>	„	1,335: 45
<i>Määräraha pääjohtoverkon laajentamista varten . . . . .</i>	„	19,529: 10
	<u>Siirto Smk</u>	<u>2,346,081: 14</u>

Siirto Smk 2,346,081: 14

*Voitto- ja tappiotili.*

5 %:n vuotuismaksu Smk:lle 1,400,000: —	70,000: —	
Vuoden säästö . . . . .	189,403: 98	„ 259,403: 98
		<u>Yhteensä Smk 2,605,485: 12</u>

**Kaasulaitoksen suhde kaupunginkassaan.**Kaasulaitoksen  
suhde kaupun-  
ginkassaan.

Velkaa tammikuun 1 päivänä 1908:

Saldo edelliseltä vuodelta . . .	Smk 257,075: 76	
Käytettävänä oleva säästö vuo- delta 1907 . . . . .	„ 280,605: 97	537,681: 73
Vuoden kuluessa nostettu . . .	„ 431,000: —	
Korkohyvitystä . . . . .	„ 15,330: 73	<u>446,330: 73</u> 984,012: 46
Maksettu rahassa . . . . .	„ — —	483,500: —
Kaasua katuvalaistukseen . . .	„ 121,649: 50	
Kaasua sisävalaistukseen . . .	„ 17,767: 11	
Toimitettu koksia, tehty töitä y. m.	„ 37,423: 10	
Kustannukset petrolivalaistuk- sesta . . . . .	„ 84,015: 78	<u>260,855: 49</u> 744,355: 49
Velkaa kaupunginkassaan joulukuun 31 p:nä 1908 . . .	Smk 239,656: 97	

**Petrolivalaistus.**

Petrolivalaistus.

Vuoden menot tämän valaistuksen käyttöön, aineksien ja kaluston oston sekä työkalujen kunnossapitoon ovat Smk 84,015: 78, jakautuen seuraavasti:

Petroli . . . . .	Smk 30,465: 39
Sytyttäjien ja esimiesten palkat . . . . .	„ 38,456: 40
Ostettu 30 kpl. pumppulyhtyjä täyd. . . . .	„ 1,290: —
Kunnossapito: palkkoja . . . . .	4,319: 02
„ aineksia . . . . .	<u>7,839: 34</u> „ 12,158: 36
Tapaturmavakuutusmaksuja . . . . .	„ 353: —
Kaasunkulutus . . . . .	„ 443: 70
Koksia . . . . .	„ 15: —
Makasiinin, työpajan ja varastohuoneen vuokra . . .	„ 920: —
Sekalaisia menoja . . . . .	„ 1,384: 55
	<u>Smk 85,486: 40</u>
Vähennetään vuoden kuluessa myydyistä lyhdyistä y. m.	„ 1,470: 62
	<u>Yhteensä Smk 84,015: 78</u>

Kaupunkiin asetettujen petrolilyhtyjen lukumäärä oli vuoden vaihteessa:

Koko yön palavia pumppulyhtyjä . . . . .	249
Puoli yötä „ „ . . . . .	131
Koko yön palavia painelyhtyjä . . . . .	81
Puoli yötä „ „ . . . . .	359
	<hr/>
Yhteensä	820